

ŞİDDET NEDİR?

Toplum yaşamımızın gündemini meşgul eden ve de toplumun genelini rahatsız eden bir olgu, bir gerçek; şiddet. Şiddet günlük yaşamımızda farklı şekillerde karşımıza çıkmak suretiyle bizlerle iç içelik kazanmıştır. Hak ihlaline karşı hak alma şeklinde başlayarak kendisi de hak ihlaline dönüşse de; insanların, çevrenin, toplumların hoş görmeyle kendine meşruluk sağlama yolunu tutmuştur.

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, "fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması" durumu olarak tanımlanmaktadır.

BU SAYIDA

Tiplerine Göre Şiddet Sınıflaması

Akranlar Arası Şiddet

Çocuğa Yönelik Şiddet ve Etkileri

Şiddeti Önlemek İçin Anne-Baba Olarak Neler Yapabiliriz?

FİZİKSEL ŞİDDET

Fiziksel şiddet en çok saptanan ve gözlenen şiddettir. Fiziksel güç kullanarak karşısındakini hırpalamak, dövme eylemleri ile başlayan fiziksel şiddet ölüm ile sonuçlanan olaylara da neden olabilir.

Fiziksel şiddet dayaktan çok daha fazlasını içeren bir davranıştır ve çok daha dramatik sonuçlara yol açabilir. Bir tokatla başlar ve çeşitli aletlerin kullanıldığı olaylara kadar uzanır.

CİNSEL ŞİDDET

Cinsel şiddet, zorlayıcı ve yıkıcı cinsel davranışlar yolu ile işlenen bir şiddet suçudur. Saldırganın amacı sadece mağdurun cinselliğinden yararlanmak değil mağduru;

- Kontrol etmek,
- Utandırmak,
- Zorlamak,
- Zarar vermek ve boyun eğdirmektir.

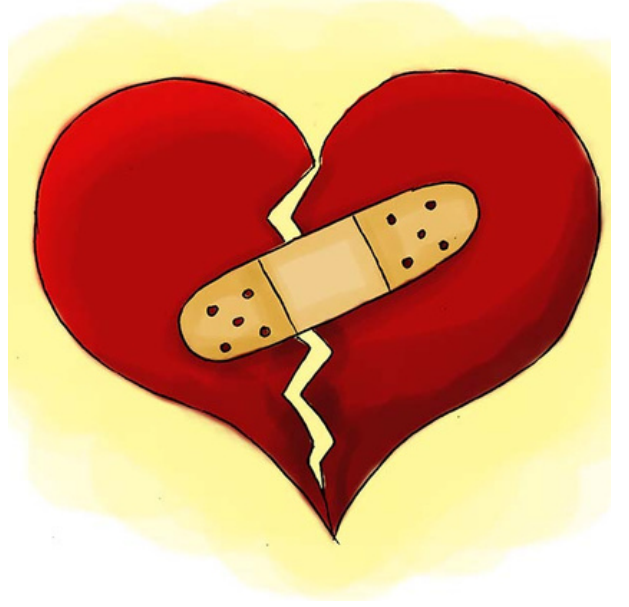
Fiziksel şiddetin tanımı, mağdurun sağlığını olumsuz etkileyen ve vücutta iz bırakan lezyonların ve yaralanmaların bulunması şeklinde yapılabilir.

DUYGUSAL ŞİDDET

Şiddet tipleri içerisinde gündelik yaşamda en sık rastlanan tiplerden birisi de duygusal şiddettir. Duygusal şiddetin temelinde insanın yaşadığı psikolojik hasar bulunmaktadır. Kadınlarda, yaşlılarda ve özellikle çocuklarda büyük yıkımlara yol açabilirler.

Sözel şiddet duygusal şiddet olgularında çok sık gözlenen bir olaydır. Özellikle kadınlara ve yaşlılara yönelik duygusal şiddette en çok gözlenen eylem şeklidir.

Duygusal şiddet iki özelliği ile diğer şiddetlerden ayrılmaktadır;

1. Fiziksel ve cinsel şiddette olduğu gibi somut fiziksel bulguların bulunmaması,
2. Tek başına bulunabileceği gibi çoğu olguda diğer şiddet tipleriyle birlikte bulunduğu tespit edilmiştir. Cinsel ya da fiziksel saldırıya maruz kalan kişi aynı zamanda duygusal şiddete de maruz kalmaktadır.

Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve cezalandırma aracı olarak kullanılmasıdır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Kadına yönelik şiddet temel olarak fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet olmak üzere dört şekilde olmaktadır. Fiziksel şiddet, zarar görenin vücut bütünlüğünün ihlali anlamına gelmektedir.

Kadınlara şiddet uygulayan kişilerin ise çoğunlukla onlarla yakın ilişkilere sahip kişiler, kocaları veya eskiden birlikte oldukları erkekler olduğu görülmektedir.

EKONOMİK ŞİDDET

Eşin, birey olarak ekonomik açıdan özgürlüğünün elinden alınmasıdır. Ekonomik kaynaklar ve paranın eşin üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır.

SİBER ŞİDDET

Siber şiddet eylemleri iki temel bilişim teknolojisi aracıyla yapılmaktadır. Bunlardan ilki kişisel bilgisayar yoluyla saldırının tekrarlı olarak anında mesaj, müstehcen taciz mesajı, iftira içeren mesaj göndermesi ya da internet sitesi hazırlayarak bunları yayınlamasıdır. İkincisi ise kurbana rahatsız edici mesajların cep telefonu yoluyla iletilmesidir.

AKRANLAR ARASI ŞİDDET

Akranlar arası çatışma şiddet tiplerinin içerisinde yer almasına karşın ancak son yıllarda gündeme gelmeye başlayan bir kavramdır. Şiddetin çocuklar arasında yaşanmasıdır.

Akranlar arası çatışma (bullying) fiziksel kuvvet ya da yaş farkından dolayı güç farklılığından kaynaklanan bir olaydır. Kısaca, çocukların birbirlerine şiddet uygulamasıdır.

Akranlar arası çatışma temel olarak 3 kategoride değerlendirilmektedir.

- 1) Fiziksel saldırganlık (itme, vurma, tepme),
- 2) Sözle rahatsız etme (tehdit, alay etme, surat asma, isim takma, el-kol hareketi yapmak)
- 3) Dolaylı olarak kötü davranmadır (birini yok sayma veya birini aktivitelere sokmama dışarıda bırakma).

Akranlar arası çatışma doğrudan (vurma, tekmeleme, tehdit, zorbalık, haraç alma) ve/veya dolaylı (dedikodu, dışlama) olarak olmaktadır.

ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET

Çocuğa yönelik şiddet olguları şiddet olguları içinde en büyük zararı yaratan ve en çok gizli kalan ve ortaya çıkmayan olgulardır.

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada 1-14 yaş grubundaki 40 milyon çocuk istismar ve ihmale uğramakta ve desteğe ihtiyaç duymaktadır.

Çocuğun gelişimini engellediği için çocuğa yönelik şiddet olguları genel olarak çocuk istismarı olarak adlandırılır.

Çocuk istismarı "0-18 yaş grubundaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza-dışı ve önlenabilir bir davranışa maruz kalması çocuk istismarıdır.

Bunun çocuğun fiziksel, psikososyal gelişimini engelleyen, gerçekleştiği toplumun kültür değerleri dışında kalan ve uzmanı tarafından da istismar olarak kabul edilen bir davranış olması gerekmektedir." şeklinde tanımlanabilir.

Çocuğa Şiddet 4 temel grupta incelenmektedir.

1. Fiziksel İstismar
2. Cinsel İstismar
3. Duygusal İstismar
4. İhmal

FİZİKSEL İSTİSMAR

Fiziksel İstismar en geniş anlamda “çocuğun kaza dışı yaralanması” şeklinde tanımlanabilir. En sık rastlanılan olgu çocuğa fiziksel şiddet uygulamak, dövmek şeklindedir.

Fiziksel istismarda çocuğun kaza dışı yaralanması ve örse lenmesi söz konusudur. Özellikle geleneksel aile yapılarında ve şehirlerde fiziksel ceza yöntemlerinin kullanıldığı bildirilmektedir. Travma bir kişi tarafından yapılmışsa, mağdur dünyayı güvenilmez, diğer insanları ise güvenemeyeceği kişiler olarak görmeye başlar.

Bu görüş öfke, güvensizlik, sosyal geri çekilme ve otorite ile hayal kırıklığı yaşamak gibi belirtilere yol açabilmektedir. Travma mağdurları dünyayı anlamlı ve düzenli bir yer olarak görmekten vazgeçerler.

Suç ise bunun getirdiği doğal sonuçlardan biri olarak gösterilmektedir. Travmatik yaşantı durumlarında çocukların travmaya özgün çabuk tepki verme, kaçınma, çaresizlik, yıkıcı davranışlar gibi davranış kalıpları geliştirdiği ve bunların oluşan bilişsel şemalar yoluyla yetişkin yaşama taşındığı, erişkin dönemdeki ilişkilerinde ise saldırıya uğrama, şiddet ve örse lenme sahnelerini yineleyici biçimde yaşadıkları ileri sürülmüştür.

Bu süreç belki belli bir döneme kadar güvenilmez dünyalarında koruyucu işlev görüyor olabilir.

CİNSEL İSTİSMAR

Cinsel İstismar, psikososyal gelişimini tamamlamamış ve yaşı küçük olan kız veya erkek çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel amaçlar için kullanılmasıdır. Bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel doyum için kullanılması cinsel şiddettir.

Genital bölgeleri elleme, teşhircilik, röntgencilik, pornografiden ırza geçmeye kadar çok geniş yelpazedeki tüm davranışları kapsamaktadır.

Cinsel istismara uğramış çocuklarda uyku bozuklukları, kabuslar, fobiler, bedensel yakınmalar ve korku tepkileri gözlenmektedir.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, alt ıslatma daha sık ortaya çıkmaktadır.

Ruhsal bozukluklar, suç işleme ve şiddet davranışında artış, kendine zarar verme eğilimi, kendi çocuklarına da aynı yöntemleri kullanma eğilimi birçok çalışma ile ortaya konmuştur.

Bu bireylerin kişilerarası ilişki kurma ve sosyal ilişkileri sürdürme becerisi de olumsuz olarak etkilenmektedir.

İHMAL

İhmal, çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, çocuğu fiziksel ya da duygusal olarak ihmal etmesidir.

Beslenme, giyim, tıbbi gereksinimler, duygusal ihtiyaçlar veya optimal yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme şeklinde tanımlanmaktadır.

Büyüme geriliği olan, psikososyal uyum güçlüğü çeken, eğitim ihtiyaçları karşılanmayan, koruyucu sağlık hizmetlerinden yararlandırılmayan çocukta ihmal akla gelmelidir.

DUYGUSAL İSTİSMAR

Duygusal İstismar, çocuk ve gençlerin, kendilerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalarak ya da gereksindikleri ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum bırakılarak toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik hasara uğratılmaları durumudur.

Bu davranışlar; yaş, statü, bilgi, konumu gibi özellikleri ile çocuk veya gencin üzerinde etki sahibi olan kişi ya da kişiler tarafından uygulanır.

ÇOCUKLUKTA YAŞANAN ŞİDDETİN ETKİLERİ

Aile içi şiddet kuşaktan kuşağa geçmekte ve yalnızca şiddet gören kişiyi değil, tanık olan kişilerin psikolojik durumlarını, özellikle çocukların psikososyal gelişimini etkilemektedir. Çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalmış kişilerde erişkin yaşamda depresyon, anksiyete bozukluğu, yeme bozuklukları, alkol-madde kullanımı ve davranım bozukluğu daha yüksektir.

Ayrıca çalışmalarda bu kişilerde astım, alerji, romatizmal hastalıklar, amfizem, ülser kardiyovasküler hastalıkların diğer kişilerden anlamlı derecede yüksek olduğu bildirilmiştir.

Önceden yaşanmış olan travmalar, problem çözme becerilerini olumsuz şekilde etkilemektedir.

Bir problemle karşılaştıklarında bu kişilerin düşünerek, konuşarak, sabrederek ya da farklı seçenekleri deneyerek problemi ele alma eğilimleri zayıftır.

Bu kişilere kişilerarası ilişkiler, öfke denetimi, problem çözme becerileri gibi konularda eğitim verilmesi daha sonraki süreçte oluşabilecek yaralanmaları azaltabilir.

ŞİDDETİ ÖNLEMELİK İÇİN ANNE-BABA OLARAK NELER YAPABİLİRİZ?

- 1 Şiddet içeren davranışlarını ciddiye alın, normalleştirmeyin.
- 2 Kimlerle arkadaşlık ettiğini bilin.
- 3 Nasihat etmekten kaçının.
- 4 Olumsuz davranışlarını görmezden gelmeyin, sonuçlarla ilgili onu bilgilendirin.
- 5 İzlediği programları, oyunları takip edin.
- 6 Kuralları açık olarak ve birlikte belirleyin.
- 7 Kendisini ifade edebilmesine fırsat tanıyın.
- 8 Olumlu davranışlarını ödüllendirin.
- 9 Çocuğun sınırlarını ve sorumluluklarını belirlerken karar verme sürecine onu da dahil edin.
- 10 Olumlu ya da olumsuz gösterdiğiniz tepkilerde tutarlı olun.
- 11 Çocuğunuzu dinlerken aktif ve etkin dinleyin.
- 12 Okul ile işbirliği yapın.

KAYNAKÇA

- 1.Şiddet(Violence) Prof. Dr. Oğuz POLAT** Acıbadem Üniversitesi Tıp Fak. Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı
- 2.Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2012; 4(1):112-137 doi:10.5455/cap.20120408 ©2012, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar eISSN:1309-0674 pISSN:1309-0658 Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet Violencia as a Vicious Cycle Hüseyin Güleç,Mürüvvet Topaloğlu, Demet Ünsali Merih Altıntaş
- 3.Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2016; 8(2):155-161 doi: 10.18863/pgy.05252 Aile İçi Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri ve Psikososyal Desteğin Önemi Effects of Domestic Violence on Children and Significance of Psychosocial Support Neslihan Lök, Ceyda Başoğlu, Selma Öncel
- 4.Çocuk Haklarına dair Sözleşme Çocuk Hakları Komitesi Elli altıncı oturum Cenevre, 17 Ocak - 4 Şubat 2011